

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. декана факультету
Міжнародних економічних відносин та
туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“ 30 ” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз та прогнозування зовнішньої політики

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародна інформаційна безпека»

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сергій ЛУБЕНЕЦЬ, канд. техн. наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Дмитро МИКОЛЕНКО

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека»

(підпис)

Олена ДОЦЕНКО

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна інформаційна безпека» підготовки магістра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань та вмінь з аналізу та прогнозування в різних контекстах можливих тенденцій розвитку зовнішньої політики держави як складової міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основне завдання вивчення дисципліни полягає у набутті наступних компетенцій:

формування загальних компетентностей

ЗК1. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

формування спеціальних (фахових) компетентностей

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність аналізувати природу та джерела зовнішньої політики та міжнародних відносин, еволюцію підходів до їх формування та здійснення, принципи організації та функціонування інститутів зовнішньої політики.

СК12. Здатність аналізувати природу, динаміку, принципи європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Загальні програмні результати навчання

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН6. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики

РН8. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН12. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН15. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН18. Здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних сферах міжнародного співробітництва.

РН19. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точки

зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

PH20. Організовувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

PH21. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

PH22. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Аналіз зовнішньої політики

Тема 1. Місце аналізу та прогнозування в зовнішній політиці. Етапи формування аналізу зовнішньої політики

Місце зовнішньополітичної діяльності в забезпеченні функціонування держави. Зовнішньополітична діяльність як система. Поняття «зовнішньої політики». Завдання зовнішньої політики. Причинно-наслідкові зв'язки в зовнішньополітичній діяльності. Взаємодія зовнішньої та внутрішньої політики.

Поняття «аналіз» в зовнішньополітичній діяльності. Джерела та завдання аналізу. Поняття планування в зовнішньополітичній діяльності. Завдання та види планування. Планування і поточна політика. Аналіз і планування. Стратегічний аналіз і стратегічне планування.

Прогнозування в зовнішньополітичній діяльності. Завдання та види прогнозування. Основні сценаріїв майбутнього. Структура однополюсного світу. Біполярний світ. Прогнози Дж. Модельського, Дж. Аррігі, І. Уоллерстайна, Дж. Голдстайна, С. Хантінгтона, К. Уолтса, Х. Макрея.

Етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх сутність. Напрямки аналізу зовнішньої політики: порівняльні дослідження зовнішньої політики, структурно-функціональний аналіз зовнішньої політики. Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології. Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень. Комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу та процесів прийняття зовнішньополітичних рішень. Виклики глобалізації для аналізу зовнішньої політики. Співвідношення традиційної та нової парадигм в аналізі зовнішньої політики.

Тема 2. Аналіз зовнішньополітичної діяльності суб'єктів міжнародних відносин. Стратегічний аналіз зовнішньої політики

Поняття суб'єкта міжнародних відносин та його міжнародно-правовий статус. Інтереси суб'єктів міжнародних відносин та їх структура, явні та приховані інтереси. Стратегічні й поточні цілі суб'єктів міжнародних відносин. Методика виявлення інтересів і цілей. Поведінка держави на міжнародній арені. Критерії оцінки та способи врахування поведінки держави. Суб'єкти міжнародних відносин в структурах міжнародних організацій: форми участі, правовий статус та поведінка. Аналіз цілей та виявлення особливостей участі й поведінки. Аналіз діяльності представників держави в міжнародних відносинах. Місце суб'єктивного фактору. Методи використання суб'єктивного фактору в міжнародних відносинах.

Поняття стратегічного аналізу. Визначення стратегічних цілей зовнішньої політики держави, її ієрархія. Аналіз геополітичних кодів, союзників та конкурентів держави. Стратегічне партнерство, його перспективи та критерії. Визначення сфер співробітництва на міжнародній арені та засобів реалізації стратегічних цілей держави. Вибір ефективних засобів в реалізації стратегічних інтересів держави на міжнародній арені (воєнні, політичні, економічні, ідеологічні, культурні та ін.). Оцінка стратегічних ризиків держави на міжнародній арені та можливих негативних наслідків. Ситуаційний аналіз. Методика

проведення ситуаційного аналізу. Аналіз факторів зовнішнього середовища ситуації. SWOT-аналіз.

Тема 3. Інформаційне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування.

Методи аналізу документів

Особливості відбору інформації при зовнішньополітичному аналізі. Критерії орієнтування у інформаційному масиві. Ступінь надійності, рівень суб'єктивності та об'єктивності, рівень доступності інформації. Часткова та комплексна інформація. Збір інформації у зовнішньополітичному аналізі. Первинна і вторинна інформація. Комплекс профільної та фонові інформації у зовнішньополітичному аналізі, його зв'язок з первинної та вторинної (похідною) інформацією. Джерела інформації прикладного зовнішньополітичному аналізу, їх характер та типологія. Документальні джерела у зовнішньополітичному аналізі. ЗМІ як джерело інформації. Спостереження у зовнішньополітичному аналізі та його види. Інформаційна база для аналізу зовнішньополітичної діяльності. Канали надходження інформації. Офіційні канали інформації.

Поняття та види документів. Кодування відповідей на відкриті запитання. Традиційний аналіз документу. Контент-аналіз. Завдання та види контент-аналізу. Процедура контент-аналізу. Спеціальні методики контент-аналізу. Якісний варіант контент-аналізу. Когнітивне картування. Поняття, завдання та процедура. Побудова картосхеми понять. Методика Б. Корані. Інтерпретація результатів когнітивного картування. Івент-аналіз. Інтент-аналіз. Дискурс-аналіз. Основні види групових експертних оцінок. Методи на основі простого обміну думками з приводу конкретної політичної проблеми. Метод комісій. Нарада як спосіб здійснення групових експертних оцінок. Семінар як низько ефективний спосіб організації роботи експертів. Брейнстормінг. Основні принципи та етапи брейнстормінгу. Склад експертної групи в мозковому штурмі. Феномен групового мислення. Роль модератора в брейнстормінгу. Метод синектики. Дельфійський метод.

Розділ 2. Прогнозування зовнішньої політики

Тема 4. Прогнозування у міжнародних відносинах. Основи комп'ютерного прогнозного моделювання

Основи прогнозування у міжнародних відносинах. Об'єкт прогнозування, повнота, достовірність і точність даних про нього. Формування гіпотези при прогнозуванні. Визначення можливих факторів зміни гіпотези. Застосування теорії ймовірності при прогнозуванні. Передбачення на основі стійких тенденцій розвитку міжнародних відносин. Використання розвитку подій у певному напрямку при прогнозуванні. Врахування циклічності в розвитку подій. Статистичний матеріал у прогнозуванні зовнішньої політики. Врахування особового фактору в прогнозуванні зовнішньої політики. Врахування національного характеру та культурних особливостей народу при прогнозуванні зовнішньої політики. Сприятливі та несприятливі фактори в розвитку прогнозу. Коригування прогнозу.

Поняття комп'ютерного моделювання та основні напрямки його використання в аналізі міжнародних відносин. Види та характеристики комп'ютерних моделей в аналізі міжнародних конфліктів. Приклади використання кількісних моделей для підготовки та реалізації міжнародно-правових угод.

Тема 5. Принципи і основні методи зовнішньополітичного прогнозування

Класифікація методів прогнозування: експертні (інтуїтивні) та кількісні (формалізовані) методи. Експертні методи (індивідуальні та колективні): метод інтерв'ю; метод деструктивної віднесеної оцінки; аналітичний метод тощо. Кількісні методи: статистичний; прогнозна екстраполяція та інтерполяція; метод історичних аналогій тощо. Методи цільового прогнозування: метод ізольованої генерації ідей; метод системної

генерації ідей. «Дерево цілей». Методи планування у руслі цільового прогнозування. Поняття та зміст верифікації прогнозів. Види верифікації прогнозів. Прогнозування впливів. Оцінка впливів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	усього	у тому числі				усього	у тому числі		
		л	пз	сем	с.р.		л	пз	с.р.
Розділ 1. Аналіз зовнішньої політики									
Тема 1. Місце аналізу та прогнозування в зовнішній політиці. Етапи формування аналізу зовнішньої політики	20	2	2		16				
Тема 2. Аналіз зовнішньополітичної діяльності суб'єктів міжнародних відносин. Стратегічний аналіз зовнішньої політики	20	4	2		14				
Тема 3. Інформаційне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування. Методи аналізу документів	20	2	2		16				
Разом за розділом 1	60	8	6		46				
Розділ 2. Прогнозування зовнішньої політики									
Тема 4. Прогнозування у міжнародних відносинах. Основи комп'ютерного прогнозного моделювання	30	4	6		20				
Тема 5. Принципи і основні методи зовнішньополітичного прогнозування	30	4	4		22				
Разом за розділом 2	60	8	10		42				
Усього годин	120	16	16		88				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце аналізу та прогнозування в зовнішній політиці. Етапи формування аналізу зовнішньої політики	2
2	Аналіз зовнішньополітичної діяльності суб'єктів міжнародних відносин	2
3	Інформаційне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування	2

4	Здійснення прогнозного проекту. Комп'ютерне прогнозне моделювання міжнародних відносин	6
5	Основні методи зовнішньополітичного прогнозування	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Місце аналізу та прогнозування в зовнішній політиці. Етапи формування аналізу зовнішньої політики. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Google classroom «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»	16
2	Тема 2. Аналіз зовнішньополітичної діяльності суб'єктів міжнародних відносин. Стратегічний аналіз зовнішньої політики. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Google classroom «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»	14
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування. Методи аналізу документів. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Google classroom «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»	16
4	Тема 4. Прогнозування у міжнародних відносинах. Основи комп'ютерного прогнозного моделювання. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Google classroom «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»	20
5	Тема 5. Принципи і основні методи зовнішньополітичного прогнозування. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Google classroom «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»	22
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми матриця відповідності освітнього компоненту «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики», методів навчання та засобів діагностики (форм оцінювання), які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»:

Шифр ПРН (відповідно)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
-----------------------	---	-----------------	--------------------------------------

до ОПП)			
РН1	РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН6	РН6. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН8	РН8. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН10	РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН12	РН12. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових)

	комунікацій та регіональних студій.	навчання на платформах Zoom, Google classroom.	завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH13	PH13. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH15	PH15. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH18	PH18. Здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних сферах міжнародного співробітництва.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH19	PH19. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.

PH20	PH20. Організувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH21	PH21. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
PH22	PH22. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Google classroom.	усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та практичних заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.

Додатково до виконання завдань (вивчення тем) можуть також враховуватись такі види активностей здобувачів:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів за тематикою дисципліни на платформах Google, Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах за тематикою дисципліни (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях за тематикою дисципліни, що підтверджується відповідними матеріалами.

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які передбачають поточний та підсумковий семестровий види контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять з дисципліни протягом навчального семестру у формі усного опитування та навчальної дискусії з перевіркою знань здобувачів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання практичних робіт; контролю виконання завдань для самостійної роботи, а також перевірки рівня виконання, оформлення і захисту результатів практичних та контрольних завдань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться під час семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою і в терміни, встановлені робочим навчальним планом та графіком навчального процесу.

Наявні результати поточного та підсумкового контролю знань здобувачів оцінюються за наступними методами та критеріями:

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Виконання та оформлення практичних робіт	Здобувач міцно засвоїв навчальний матеріал за темою, вміє використовувати теоретичні знання при виконанні самостійної роботи та практичних завдань, можливо з незначними неточностями. Оформлення практичних результатів є логічним, послідовним та охайним, згідно вимог	10-12
	Здобувач добре засвоїв навчальний матеріал за темою, вміє застосовувати теоретичні знання при виконанні самостійної роботи та практичних завдань з наявністю незначних помилок та неповних висновків. Оформлення практичних результатів є послідовним та охайним, згідно вимог	7-9
	Здобувач в основному опанував навчальний матеріал за темою, вміє застосовувати теоретичні знання при виконанні самостійної роботи та практичних завдань з наявністю суттєвих помилок у результатах та висновках. Оформлення результатів є охайним, мають місце незначні відхилення від вимог	4-6
	Здобувач поверхово або взагалі не опанував навчальний матеріал за темою, мають місце значні труднощі у виконанні самостійної роботи та практичних завдань, які не виконані загалом або виконані частково з грубими помилками та не правильними висновками. Оформлення результатів не охайне, не відповідає вимогам	0-3
Екзаменаційні завдання	Здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал, логічно мислить і будує відповідь, грамотно висловлює свої міркування, впевнено та у достатній мірі відповідає на додаткові питання. Вміє використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань, розв'язанні проблемних ситуацій, можливо з незначними неточностями	31-40
	Здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано будує відповідь, але припускається певних похибок у логіці викладу, не в повній мірі відповідає на додаткові питання. При виконанні практичних завдань допускає незначні помилки у розрахунках, робить не зовсім повні висновки за отриманими результатами	21-30
	Здобувач в основному опанував теоретичний матеріал, але не переконливо відповідає та плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість і демонструють відсутність	11-20

стабільних знань. Практичні завдання в основному виконані, але при їх виконанні здобувач без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок

Здобувач поверхово або взагалі не опанував теоретичний матеріал, не знає наукових фактів та визначень, проявляє слабкість або відсутність наукового мислення, стикається зі складнощами при відповіді на додаткові питання. Мають місце значні труднощі у виконанні практичних завдань, які не виконані загалом або виконані частково з грубими помилками

0-10

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. За бажанням здобувач має можливість обрати тестову форму екзаменаційних завдань (білет містить 80 тестових завдань, здобувач одержує 0,5 бали за кожен правильну відповідь). Час виконання – до 80 хвилин.

Розподіл максимально можливих балів успішності здобувачів за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю наступний:

Поточний контроль, самостійна робота					Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2				
T1	T2	T3	T4	T5			
12	12	12	12	12	60	40	100

T1-T5 – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Підсумкова кількість балів з дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового контролю (екзамену). Максимальна сума балів складає 100 балів.

Набрана кількість балів є основою для оцінки за національною шкалою згідно наступної шкали оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	Для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Ковальчук О.Я. Математичне моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах: підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 412 с.

2. Лубенець С.В. Дистанційний курс «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики». *GoogleКлас*. URL: <https://classroom.google.com/c/NTI2OTIyNjY5NDc0?cjc=lth6ple> (дата звернення: 01.09.2023).
3. Лубенець С.В, Новікова Л.В., Харченко І.М. Прикладна інформатика: навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 195 с.
4. Меркулова Т.В., Лубенець С.В. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. 87 с.
5. Чупрій Л.В. Моделювання та прогнозування соціальних процесів. К. : НАУ, 2016. 40 с.
6. Ващенко К. О. Політичний аналіз і прогноз в сучасній Україні: монографія. Київ: Логос, 2008. 288 с.
7. Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування : Навч. посібник. Київ: МАУП, 2005. 152 с.
8. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. Київ: Генеза, 2006. 400 с.
9. Каменецький М. С. Прогнозування зовнішньополітичне. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. Київ: Знання України, 2004. Т.2. 812с.
10. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. Київ: Науковий світ, 2002. 201с.
11. Піпченко Н.О. Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів: монографія. Київ : Центр вільної преси, 2014. 333 с.
12. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада Плюс, 2004. 392 с.
13. Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах. Монографія. Київ: Вадекс, 2018. 542 с.
14. Телешун С. О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій. Київ: Вид. Паливода А.В., 2001. 112 с.
15. Туронок С.Г. Політичний аналіз і прогнозування. Київ, 2016. 291 с.
16. Шпиґа П.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики: Конспект лекцій. Київ: КиМУ, 2004. 108 с.
17. Янг. Е., Куїнн Л. Як починати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній Європі; пер. з англ. Київ: К.І.С., 2003. 120 с.
18. Dunn W. Public Policy Analysis: An Intruduction. 3rd edition.- Pearson Education Inc., 2004. 510 p.
19. Weimer D., Vining A. Policy Analysis: Concepts and Practice. New York, 2017. 470 p.

Додаткова

20. Лубенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навчальний посібник. Львів : ПП «Магнолія 2006», 2010. 262 с.
21. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики; пер. з англ. Київ: Основи, 2000. 243 с.
22. Валецький О.Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження. Київ: НІСД, 2001. 242 с.
23. Валецький О.Л. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. Київ: Міленіум, 2003. 227 с
24. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу; пер. з англ. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 396 с.
25. Пал Л. Аналіз державної політики; пер. з англ. К.: Основи, 1999. 422 с.

26. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник. Дипломатична академія України при МЗС України. 2-ге вид. Київ: Кондор, 2011. 290 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, інше методичне забезпечення

27. Аналіз даних за допомогою Excel та R від IBM. URL: <https://ru.coursera.org/professional-certificates/ibm-data-analyst-r-excel> (дата звернення: 26.08.2023).

28. Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. 21 с.

29. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 69 с.

30. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 6с.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборону відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Google classroom** в дистанційному курсі «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» <https://classroom.google.com/c/NTI2OTIyNjY5NDc0?cjc=lthbple>.

13. Перелік питань до підсумкового контролю

1. Місце зовнішньополітичної діяльності в забезпеченні функціонування держави. Зовнішньополітична діяльність як система.
2. Поняття «зовнішньої політики». Завдання зовнішньої політики.
3. Причинно-наслідкові зв'язки в зовнішньополітичній діяльності. Взаємодія зовнішньої та внутрішньої політики.
4. Поняття «аналіз» в зовнішньополітичній діяльності. Джерела та завдання аналізу.
5. Поняття планування в зовнішньополітичній діяльності. Завдання та види планування.
6. Планування і поточна політика. Аналіз і планування.
7. Стратегічний аналіз і стратегічне планування.
8. Прогнозування в зовнішньополітичній діяльності. Завдання та види прогнозування.
9. Основні сценаріїв майбутнього. Структура однополюсного світу. Біполярний світ.
10. Прогнози Дж. Модельського, Дж. Арригі, І. Уоллестайна, Дж. Голдстайна, С. Хантінгтона, К. Уолтса, Х. Макрея.
11. Етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх сутність.
12. Напрямки аналізу зовнішньої політики: порівняльні дослідження зовнішньої політики, структурно-функціональний аналіз зовнішньої політики.
13. Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології.
14. Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень.
15. Комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу та процесів прийняття зовнішньополітичних рішень.
16. Виклики глобалізації для аналізу зовнішньої політики.

17. Співвідношення традиційної та нової парадигм в аналізі зовнішньої політики.
18. Поняття суб'єкта міжнародних відносин та його міжнародно-правовий статус.
19. Інтереси суб'єктів міжнародних відносин та їх структура, явні та приховані інтереси.
20. Стратегічні й поточні цілі суб'єктів міжнародних відносин. Методика виявлення інтересів і цілей.
21. Поведінка держави на міжнародній арені. Критерії оцінки та способи врахування поведінки держави.
22. Суб'єкти міжнародних відносин в структурах міжнародних організацій: форми участі, правовий статус та поведінка. Аналіз цілей та виявлення особливостей участі й поведінки.
23. Аналіз діяльності представників держави в міжнародних відносинах. Місце суб'єктивного фактору. Методи використання суб'єктивного фактору в міжнародних відносинах.
24. Поняття стратегічного аналізу. Визначення стратегічних цілей зовнішньої політики держави, її ієрархія.
25. Аналіз геополітичних кодів, союзників та конкурентів держави. Стратегічне партнерство, його перспективи та критерії. Визначення сфер співробітництва на міжнародній арені та засобів реалізації стратегічних цілей держави.
26. Вибір ефективних засобів в реалізації стратегічних інтересів держави на міжнародній арені (воєнні, політичні, економічні, ідеологічні, культурні та ін.).
27. Оцінка стратегічних ризиків держави на міжнародній арені та можливих негативних наслідків.
28. Ситуаційний аналіз. Методика проведення ситуаційного аналізу.
29. Аналіз факторів зовнішнього середовища ситуації. SWOT-аналіз.
30. Особливості відбору інформації при зовнішньополітичному аналізі. Критерії орієнтування у інформаційному масиві.
31. Ступінь надійності, рівень суб'єктивності та об'єктивності, рівень доступності інформації. Часткова та комплексна інформація.
32. Збір інформації у зовнішньополітичному аналізі. Первинна і вторинна інформація.
33. Комплекс профільної та фонові інформації у зовнішньополітичному аналізі, його зв'язок з первинної та вторинної (похідною) інформацією.
34. Джерела інформації прикладного зовнішньополітичному аналізу, їх характер та типологія.
35. Документальні джерела у зовнішньополітичному аналізі. ЗМІ як джерело інформації.
36. Спостереження у зовнішньополітичному аналізі та його види.
37. Інформаційна база для аналізу зовнішньополітичної діяльності. Канали надходження інформації. Офіційні канали інформації.
38. Поняття та види документів. Кодування відповідей на відкриті запитання. Традиційний аналіз документу.
39. Контент-аналіз. Завдання та види контент-аналізу. Процедура контент-аналізу. Спеціальні методики контент-аналізу. Якісний варіант контент-аналізу.
40. Когнітивне картування. Поняття, завдання та процедура. Побудова картосхеми понять. Методика Б. Корані. Інтерпретація результатів когнітивного картування.
41. Івент-аналіз. Інтент-аналіз. Дискурс-аналіз.
42. Основні види групових експертних оцінок. Методи на основі простого обміну думками з приводу конкретної політичної проблеми.
43. Метод комісій. Нарада як спосіб здійснення групових експертних оцінок. Семінар як низько ефективний спосіб організації роботи експертів.
44. Брейнстормінг. Основні принципи та етапи брейнстормінгу. Склад експертної групи в мозковому штурмі. Феномен групового мислення. Роль модератора в брейнстормінгу.
45. Метод синектики. Дельфійський метод.
46. Основи прогнозування у міжнародних відносинах.

47. Об'єкт прогнозування, повнота, достовірність і точність даних про нього.
48. Формування гіпотези при прогнозуванні. Визначення можливих факторів зміни гіпотези.
49. Застосування теорії ймовірності при прогнозуванні. Передбачення на основі стійких тенденцій розвитку міжнародних відносин.
50. Використання розвитку подій у певному напрямку при прогнозуванні. Врахування циклічності в розвитку подій.
51. Статистичний матеріал у прогнозуванні зовнішньої політики.
52. Врахування особового фактору в прогнозуванні зовнішньої політики.
53. Врахування національного характеру та культурних особливостей народу при прогнозуванні зовнішньої політики.
54. Сприятливі та несприятливі фактори в розвитку прогнозу. Коригування прогнозу.
55. Поняття комп'ютерного моделювання та основні напрямки його використання в аналізі міжнародних відносин.
56. Види та характеристики комп'ютерних моделей в аналізі міжнародних конфліктів.
57. Приклади використання кількісних моделей для підготовки та реалізації міжнародно-правових угод.
58. Класифікація методів прогнозування: експертні (інтуїтивні) та кількісні (формалізовані) методи.
59. Експертні методи (індивідуальні та колективні): метод інтерв'ю; метод деструктивної віднесеної оцінки; аналітичний метод тощо.
60. Кількісні методи: статистичний; прогнозна екстраполяція та інтерполяція; метод історичних аналогій тощо.
61. Методи цільового прогнозування: метод ізольованої генерації ідей; метод системної генерації ідей. «Дерево цілей». Методи планування у руслі цільового прогнозування.
62. Поняття та зміст верифікації прогнозів. Види верифікації прогнозів.
63. Прогнозування впливів. Оцінка впливів.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу з навчальної роботи

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.